

Zorgniveaus bij vermoeden dyslexie

Orthopedagogen- en psychologenpraktijk voor kinderen & jeugdigen

ECLG

expertisecentrum leren & gedrag

Zorgniveaus bij vermoeden van (ernstige enkelvoudige) dyslexie

Inhoud

1. Algemene informatie	2
1.1. Zorgniveau 1	2
1.2. Zorgniveau 2	2
- dit houdt in	2
- geschikte leesmethodes	2
- geschikte spellingmethodes	3
1.3. Zorgniveau 3	3
- dit houdt in	3
- geschikte remediërende leesmethodes	4
- geschikte remediërende spellingmethodes	4
- wie mag de begeleiding geven	4
- wie mag de begeleiding niet geven	4
1.4. Zorgniveau 4	5
- Doorverwijzing naar dyslexiespecialist en leerlingdossier	5

Praktijk Apeldoorn
Prof. Röntgenstraat 8
7311 AM Apeldoorn

Praktijk Nieuwegein
Zoutkamperschans 1-6
3432 TZ Nieuwegein

Praktijk Arnhem
IJsselburcht 3
6825 BS Arnhem

Praktijk Nijmegen
Snelliusstraat 6
6533 NV Nijmegen

Praktijk Breda
Amstelstraat 4
4812 VL Breda

Praktijk Venlo
Albert Verweystraat 73
5921 AZ Venlo

Praktijk Heerlen
Hei-Gründelweg 73
6414 BS Heerlen

Praktijk Amersfoort
Van Boetzelaerlaan 24B
3828 NS Hoogland

Praktijk Tiel
Spoorstraat 12
4001 CN Tiel

Praktijk Doetinchem
Koopmanslaan 3
7005 BK Doetinchem

Praktijk Rosmalen
Striensestraat 35
5241 AW Rosmalen

Praktijk Eindhoven
Kerstrooslaan 6
5644 EA Eindhoven

Praktijk Roermond
Keulsebaan 506
6045 GL Roermond

Praktijk Maastricht
Randwijcksingel 20 A-02
6229 EE Maastricht

Tel 085 878 11 70

KvK 59586176

NL42 RABO 0162.6999.21

info@eclg.nl

www.ecd-groep.nl

www.eclg.nl

1 Algemene informatie

De zorg voor kinderen met ernstige enkelvoudige dyslexie (EED) valt per 1 januari 2015 onder de Jeugdwet. Gemeenten hebben sindsdien de taak om deze zorg toegankelijk te maken en te financieren. Om EED effectief te behandelen, is een goede samenwerking en samenhang tussen de ondersteuning op school en de zorg door aanbieders van dyslexiezorg van groot belang.

Leerlingen in het primair onderwijs (vanaf 7 jaar) komen in aanmerking voor een vergoed dyslexieonderzoek wanneer er uit het leerlingdossier blijkt dat er een vermoeden is van ernstige (enkelvoudige) dyslexie. Wanneer vervolgens uit dit onderzoek blijkt dat er inderdaad sprake is van ernstige (enkelvoudige) dyslexie, dan worden ook de dyslexiebehandelingen vergoed door de gemeente.

Als ouders aanspraak willen maken op vergoeding van diagnostiek en behandeling, dan moet de school het leerlingdossier aanleveren waarmee het vermoeden van ernstige (enkelvoudige) dyslexie wordt onderbouwd. Maar voordat de school dit leerlingdossier kan aanleveren moet er al veel zorg en extra begeleiding door de school geboden zijn. Hieronder wordt beschreven hoe deze zorg op de verschillende niveaus aangeboden wordt en aan welke criteria deze zorgniveaus moeten voldoen. Bij een vermoeden van ernstige dyslexie, dan dient de betreffende leerling extra ondersteuning te krijgen op zorgniveau 2 en 3.

Tot slot worden de criteria vermeld waaraan het leerlingdossier moet voldoen om in aanmerking te komen voor een vergoed onderzoek naar EED.

1.1 Zorgniveau 1: kwalitatief goed lees- en spellingsonderwijs op groepsniveau

Dit houdt in dat alle kinderen in de groep worden voorzien van een effectieve instructie. De leerkracht hanteert daarbij een goed klassenmanagement. De school en leerkracht maken gebruik van effectieve lees- en spellingsmethoden. Het lees- en spellingsonderwijs wordt goed gemonitord door middel van een leerlingvolgsysteem.

1.2 Zorgniveau 2: 25% van de zwakste leerlingen krijgen extra zorg van de leerkracht in de groepssituatie

Door middel van het leerlingvolgsysteem en de observaties van de leerkracht wordt in kaart gebracht welke leerlingen uitval laten zien op lees- en spellingsgebied. Deze leerlingen worden vervolgens voorzien van een verlengde instructie, waarbij er extra begeleiding en inoefening wordt geboden.

Dit houdt in:

- Drie keer per week 15 tot 20 minuten extra instructie-, leer- en oefentijd.
- De instructie is aangepast; kleinere stappen, procesgerichte feedback en de gelegenheid tot extra verwerking en inoefening. Alleen herhaling van de instructie in de verlengde instructie is dus onvoldoende.
- Er wordt gebruik gemaakt van aanvullende materialen uit de lees- en spellingmethode, eventueel ondersteund met materialen uit andere methodes.
- Na de minimale periode van 10 tot 12 weken begeleiding wordt er een evaluatie geschreven op kindniveau.
- Dit alles wordt gedocumenteerd in bijvoorbeeld een groepsplan.

Geschikte leesmethodes zorgniveau 2 (lijst is niet uitputtend)

De school voldoet aan zorgniveau 2 als zij gebruik maakt van onderstaande methodes conform de richtlijnen voor extra instructie en inoefening.

- Veilig leren lezen, Ster-aanpak
- Estafette, aanpak 1
- Lekker Lezen: Uitbreidingspakket M3-E4 of Bovenbouwpakket

- Timboektoe: aanpak risicolezers
- Leeshuis
- Leesparade: extra instructie voor zwakkere lezers
- Strategisch Lezen en Spellén
- Flitsprogramma's
- List-aanpak
- Taal in Blokjes

Geschikte spellingmethodes zorgniveau 2 (lijst is niet uitputtend)

Of aan zorgniveau 2 wordt voldaan is afhankelijk van wijze van inzet van de methode.

- Taal Actief Spelling
- Spelling in beeld
- Taaljournaal (Spelling)
- Zin in Spelling
- Staal
- Spelling op Maat
- Strategisch Lezen en Spellén
- Taal in Blokjes

1.3 Zorgniveau 3: 10% van de zwakste leerlingen krijgen een intensieve en systematische aanpak door het inzetten van een specifieke interventie.

De leerkracht overlegt met de leesspecialist over de specifiek in te zetten interventie. De leerling krijgt zowel hulp op zorgniveau 2 als 3.

Dit houdt in:

- 3x 20 minuten per week begeleiding (De tijden mogen ook anders verdeeld worden, mits er in totaal 60 min. per week interventies worden gegeven bovenop de bestaande lees en/of spellingsaanpak zoals beschreven op zorgniveau 1 & 2). De instructie- en oefentijd dient gericht te zijn op één vakgebied of 60 minuten voor lezen of 60 minuten voor spelling.
- Liefst individueel of in een groepje van maximaal 4 leerlingen. In geval van begeleiding in groepjes: de meerwaarde van de groepsvorming dient helder te zijn. Hoe wordt de groep ingezet en welke processen worden daarmee gestimuleerd? Dit dient in het handelingsplan tot uitdrukking te komen.
- Zeer intensieve en systematische begeleiding met een aanvullend lees- en/of spellingsprogramma;
- De hulp is gericht op hiaten in de lees- en/of spellingsontwikkeling van de individuele leerling;
- Er dient een handelingsplan te worden opgesteld waarin het volgende dient te staan (een apart gedeelte binnen het groepsplan, waar aandacht is voor de individuele leerling volstaat ook):
  - Nulmeting die bestaat uit een kwalitatieve (o.a. waar gaat het mis in het leesproces, welke letters/klanken worden onvoldoende beheerst, spellende/radende lezer, leesbeleving van de leerling) en een kwantitatieve analyse (d.m.v. AVI/DMT) van het leesgedrag. Voor de spellingsbegeleiding dient ook een kwalitatieve (o.a. beheersing klank-tekenkoppeling, opdelen in klankgroepen, toepassing van spellingsregels, reflecterend vermogen) als kwantitatieve analyse (d.m.v. Cito-Spelling of het PI-dictee, voorwaarde is dat de spellingscategorieën uit meerdere jaren zijn verwerkt).
  - Bij groepsbegeleiding (max. 4 leerlingen) moet in het handelingsplan duidelijk beschreven zijn wat de individuele doelen zijn en hoe deze denken te worden bereikt in de groepsbegeleiding.
  - De hulp moet gericht zijn op de hiaten in de ontwikkeling van de vaardigheden van de individuele leerling.
  - De middelen waarmee geredigeerd wordt dienen te worden beschreven.

- Na 10 tot 12 weken vindt er een tussenmeting plaats met een andere versie (A, B of C) van de AVI/DMT en/of Cito Spelling/PI-dictee.
- De kwantitatieve en kwalitatieve analyse leidt tot een voortzetting van het handelingsplan of tot een bijstelling.
- Na nog eens 10 tot 12 weken vindt er een eindmeting plaats, waarna een kwantitatieve en kwalitatieve evaluatie volgt.

Geschikte remediërende leesmethodes (lijst is niet uitputtend)

De school voldoet aan zorgniveau 3 als zij gebruik maakt van onderstaande methodes conform de richtlijnen voor intensieve begeleiding. Hierbij dient deze ondersteuning op een juiste wijze te worden gedocumenteerd in een handelingsplan.

- Speciale Leesbegeleiding (L. Koning)
- DMT Oefenmap (L. Koning)
- Leesbalans
- Leesladder (niet meer leverbaar)
- Veilig stap voor stap
- Estafette, uitgebreide leestijd 4 x 15 min p/w met Vloeiend en Vlot
- Leesinterventieprogramma de Zuid-Vallei
- RALFI-lezen
- Connect Woordherkenning en Connect Vloeiend Lezen
- Toch nog leren lezen
- Drie Sterren Lezen (HCO)
- RADslag
- Bouw!
- **Taal in Blokjes***

Geschikte remediërende spellingmethodes (lijst is niet uitputtend)

De school voldoet aan zorgniveau 3 als zij gebruik maakt van onderstaande methodes conform de richtlijnen voor intensieve begeleiding. Hierbij dient deze ondersteuning op een juiste wijze te worden gedocumenteerd in een handelingsplan.

- Spelling in de lift
- Speciale Spelling begeleiding (Malmberg)
- Hulpboeken Spelling (Cito)
- Zo leer je kinderen lezen en spellen (J. Schraven)
- Begeleiding van kinderen met spellingproblemen (Meulenhoff)
- Zelfstandig Spellenspel (Bekadidact)
- Zuid-Vallei Spelling
- PI-Spello
- **Taal in Blokjes***

* **Taal in blokjes** is de enige methode die zowel voor remediërende lees- als spellingbegeleiding ingezet mag worden.

Wie mag de begeleiding geven op zorgniveau 3?

- Leesspecialist (bevoegd leerkracht met aanvullende opleiding: o.a. master SEN)
- Remedial Teacher
- Intern Begeleider
- Leerkracht / onderwijsassistent, onder leiding van één van bovengenoemde specialisten.
- Orthopedagoog of psycholoog met als specialisatie leerproblemen.
- Logopedist met als specialisatie dyslexie.

Wie mag de begeleiding niet geven op zorgniveau 3?

- Leesouder
- Leesmaatje
- Onderwijsassistent die niet wordt begeleid door een leesspecialist, RT-er of IB-er.
- Leerkracht die niet wordt begeleid door een leesspecialist, RT-er of IB-er.

1.4 Zorgniveau 4: mogelijk sprake van ernstige dyslexie en er moet een gekwalificeerde gedragswetenschapper ingeschakeld worden.

Een aantal leerlingen zullen, ondanks de extra ondersteuning op niveau 2 en 3, te veel moeite blijven houden met goed lezen en/of spellen. Er is dan een gefundeerd vermoeden van ernstige (enkelvoudige) dyslexie en dan moet er een gekwalificeerde gedragswetenschapper ingeschakeld moeten worden. Een gedragswetenschapper (orthopedagoog/orthopedagoog-generalist/psycholoog/GZ-psycholoog/K&J-psycholoog) is op het terrein van dyslexie gekwalificeerd wanneer deze staat ingeschreven als (hoofd)behandelaar bij het NKD (Nederlands Kwaliteitsinstituut Dyslexie) en het SKJ (Stichting Kwaliteitsregister Jeugd).

Doorverwijzing naar dyslexiespecialist en leerlingdossier

Bij doorverwijzing naar een dyslexiespecialist is het van belang dat de ernst van het lees-/spellingprobleem aangetoond kan worden. Dit gebeurt met behulp van het leerlingdossier. In het leerlingdossier van de betreffende leerling wordt het vermoeden van ernstige (enkelvoudige) dyslexie onderbouwd door middel van een gedegen omschrijving van de reeds geboden hulp en wordt de achterstand omschreven die ondanks intensieve en systematische begeleiding is blijven bestaan.

Een hoofdbehandelaar (GZ-psycholoog/orthopedagoog-generalist/K&J psycholoog NIP) beoordeelt aan de hand van onderstaande criteria of het leerlingdossier volledig is:

- Basisgegevens uit het leerlingvolgsysteem.
- Beschrijving van het lees-/spellingprobleem.
- Signalering van lees-/spellingproblemen.
- Omschrijving van de extra begeleiding.
- Resultaten van de extra begeleiding en beschrijving van gebruikte toetsen en normering.
- Vaststelling toenemende achterstand ten opzichte van de normgroep.
- Argumentatie voor het vermoeden van ernstige dyslexie.
- Vermelding en beschrijving van eventuele andere (leer)stoornissen.